

Sygn. akt **III AUa 1675/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Wiesława Stachowiak

Sędziowie: SSA Ewa Cyran

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans (spr.)

Protokolant: insp.ds.biurowości Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 3 czerwca 2015 r. w Poznaniu

sprawy **D. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.**

o rentę rodzinną i socjalną

na skutek apelacji D. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 11 czerwca 2014 r. sygn. akt VII U 5836/13

oddala apelację.

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Ewa Cyran
-------------------------------------	-------------------------	---------------

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w P., decyzją z dnia 30 września 2013r., znak (...) odmówił **D. P.** prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu – S. P.. W uzasadnieniu pozwany organ rentowy podniósł, że zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 153 z dnia 18.09.2009r. poz. 1227), dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie do ukończenia 16 lat lub do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia. Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 19.09.2013r. nie stwierdziła całkowitej niezdolności do pracy. Wobec powyższego Zakład odmówił prawa do przyznania renty rodzinnej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w P., decyzją z dnia 30 września 2013r., znak (...), na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej (Dz. U. nr 135 poz. 1268 ze zm.) oraz przepisów ustawy z dnia

17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 153 z dnia 18.09.2009r. poz. 1227) odmówił **D. P.** prawa do renty socjalnej. W uzasadnieniu decyzji pozwany podniósł, że Komisja Lekarska orzeczeniem z dnia 19.09.2013r. nie stwierdziła całkowitej niezdolności do pracy. Wobec powyższego Zakład odmówił prawa do przyznania renty socjalnej.

Odwołująca wniosła do tut. Sądu odwołanie podnosząc, że nie zgadza się z orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS.

Pozwany organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie podtrzymał swe stanowisko zawarte w zaskarżonych decyzjach, wnosząc o oddalenie odwołania. Jednocześnie wskazał, że w sprawie D. P. zostały wydane dwie decyzje - o odmowie prawa do renty rodzinnej i o odmowie prawa do renty socjalnej.

W piśmie z dnia 30 grudnia 2013r. odwołująca doprecyzowała, że odwołuje się od decyzji odmawiających przyznania jej prawa do renty rodzinnej i socjalnej.

Wyrokiem z dnia 11 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział VII Ubezpieczeń Społecznych, oddalił odwołania od obu zaskarżonych decyzji.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Odwołująca D. P. urodziła się (...), posiada wykształcenie podstawowe, pracowała jako sprzedawca.

W okresie od 26.07.1990r. do 14.06.2000r. pobierała rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

W dniu 11.05.2004 r. zmarł ojciec odwołującej – S. P.. Rentę rodzinną po zmarłym pobierała matka odwołującej- G. P., która zmarła 27.10.2009r.

W dniu 19.04.2013r. odwołująca złożyła w organie rentowym wnioski o przyznanie prawa do renty rodzinnej i renty socjalnej.

Lekarz orzecznik w orzeczeniach z dni 17 i 19.06.2013r. stwierdził, że D. P. jest częściowo niezdolna do pracy, natomiast nie jest całkowicie niezdolna do pracy oraz, że brak jakichkolwiek podstaw do orzekania o całkowitej niezdolności do pracy przed 16 rokiem życia. W związku z wniesionym sprzeciwem, odwołująca została skierowana na badanie przez Komisję Lekarską ZUS, która orzeczeniem z dnia 19.09.2013r. stwierdziła, że brak jest wystarczających podstaw do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy, a badana jest częściowo niezdolna do pracy.

W dniu 30.09.2013r. organ rentowy wydał zaskarżone decyzje, odmawiając prawa do renty rodzinnej i prawa do renty socjalnej.

Przedmiotem sporu w niniejszym procesie była prawidłowość oceny stanu zdrowia odwołującej, zatem Sąd powołał biegłych lekarzy sądowych w osobach: dr Hanny Byks- diabetologa, dr Barbary Kaczmarek- reumatologa, dr Marcina Włodarczyka- pulmonologa, mgr Romany Lewandowskiej - psychologa, dr Bogdana Slobody – ortopedy, których zobowiązał do oceny stanu zdrowia odwołującej, w szczególności ustalenia czy odwołująca jest całkowicie niezdolna do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało: przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki w szkole, lub czy stała się całkowicie niezdolna do pracy i samodzielnej egzystencji do ukończenia 16 roku życia lub do ukończenia nauki w szkole.

Biegli w wydanej w dniach 25-27 lutego 2014r. opinii rozpoznali u odwołującej: sprawność umysłową na pierwotnie obniżonym poziomie (w granicach pogranicza upośledzenia) z cechami wtórnego obniżenia wybranych procesów poznawczych na podłożu czynnościowym, sytuacyjnym bez ewidentnych psychologicznych wykładników dysfunkcji CUN, zaburzenia sfery emocjonalnej, cechy osobowości nieprawidłowej, cukrzycę typu 2- leczoną doustnym środkiem p-cukrzycowym, zmiany zwyrodnieniowe stawu kolanowego lewego, przebytą endoprotezoplastykę całkowitą stawu kolanowego prawego z powodu zmian zwyrodnieniowych pourazowych, bóle kolana prawego, zmiany

zwyrodnieniowe kręgosłupa u osoby z nadwagą, z zespołem bólowym, bez istotnej dysfunkcji ruchowej i objawów korzeniowych.

W łącznej opinii biegłych brak podstaw do orzekania całkowitej niezdolności do pracy, szczególnie powstałej przed 18 lub 16 rokiem życia.

Opinia biegłych sądowych nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Mając tak ustalony stan faktyczny, Sąd Okręgowy przywołał przepisy art. 65, art. 68 i art. 57 w zw. z art. 12 i art. 13 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. Nr 153 z 2009r., poz. 1227 ze zm.) oraz art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. nr 135 poz. 1268 ze zm.) i stwierdził, że przedmiotem sporu jest to, czy odwołująca jest całkowicie niezdolna do pracy, a w związku z tym, czy odwołującej przysługuje prawo do renty rodzinnej bądź prawo do renty socjalnej.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w zakresie oceny zdolności odwołującej do pracy oparł swe rozstrzygnięcie w głównej mierze na opiniach biegłych. W tym bowiem zakresie konieczna była wiedza specjalna w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c.

Sąd I instancji podzielił stanowisko biegłych wyrażone w opinii, uznając, że jest ono wnikliwe i szczegółowe. Biegli wydający opinię posiadają wiedzę specjalistyczną, przeprowadzili badanie odwołującej oraz przeanalizowali jej dokumentację medyczną. Brak było zasadnych przesłanek do dyskwalifikowania końcowej konkluzji biegłych, jej zasadności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. Sprawozdanie z przedmiotowego badania i wywiadu od badanej, zawarte w opinii świadczy o tym, że badanie i analiza dokumentacji medycznej nie była powierzchowna. Dlatego też Sąd Okręgowy uznał ją za przekonującą, obiektywną, logiczną, spójną wewnątrznie i zgodną z doświadczeniem życiowym.

Sąd I instancji uczynił opinię podstawą swoich ustaleń. Kompletnym, rzeczowym i należycie uzasadnionym konkluzjom biegłych strony nie przeciwstawiły żadnych argumentów.

W tym stanie rzeczy z przyczyn wskazanych i opisanych wyżej Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że odwołująca nie wykazała w postępowaniu przed Sądem, iż spełnia przesłanki do uzyskania prawa do spornych świadczeń.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i powołanych przepisów prawa materialnego, w pkt. 1 sentencji oddalił odwołanie od decyzji z dnia 30 września 2014r. znak (...), a w pkt. 2 sentencji wyroku, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc i powołanych przepisów prawa materialnego oddalił odwołanie od decyzji z dnia 30 września 2014r. znak (...).

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiodła wnioskodawczyni.

Zaskarżyła wyrok w całości. Apelująca podkreślała, że choruje na schorzenia pulmonologiczne, ortopedyczno-reumatologiczne i dermatologiczne od dziecka od dziecka.

Z treści apelacji wynika, że domagała się zmiany zaskarżonego wyroku i przyznania prawa do renty rodzinnej i renty socjalnej, ewentualnie uchylecia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się bezzasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I Instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Spór w analizowanej sprawie sprowadzał się do rozstrzygnięcia czy wnioskodawczyni jest całkowicie niezdolna do pracy, przy czym – czy niezdolność ta powstała do ukończenia 16 lat bądź do ukończenia nauki w szkole, jeśli dłużej pobierała naukę, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 roku życia (warunek przyznania renty rodzinnej) lub czy – w razie stwierdzenia całkowitej niezdolności do pracy - naruszenie sprawności organizmu, które doprowadziło do całkowitej niezdolności, powstało przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole (warunek przyznania renty socjalnej).

Na wstępie niniejszych rozważań, należało powołać podstawy prawne orzeczenia.

Zgodnie z art. 65 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. Nr 153 z 2009r., poz. 1227 ze zm.) **renta rodzinna** przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy.

Przepis art. 68 ust. 1 cyt. ustawy stanowi, iż dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej :

1. do ukończenia 16 lat,
2. do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
3. bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

Z kolei wymogi do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy określone są w przepisie art. 57 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten w ust. 1 stanowi, że renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

1. jest niezdolny do pracy;
2. ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
3. niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-4, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy /art.12 ust.1 ustawy/. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy /art.12 ust. 2 ustawy/. Przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania, co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji. Uwzględnia się również możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne /art.13 ust.1 ustawy/.

Z kolei zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. nr 135 poz. 1268 ze zm), **renta socjalna** przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

1. przed ukończeniem 18. roku życia;
2. w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25. roku

życia;

3. w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

W myśl art. 15 w/w ustawy w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio art. 12-14 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji uczynił przedmiotem dowodu fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.), nie ograniczał stron w możliwości składania wniosków dowodowych, a dla wyjaśnienia istoty sprawy przeprowadził postępowanie dowodowe, uwzględniając wszystkie powołane dowody. W sędziowskiej ocenie materiału dowodowego Sąd Apelacyjny nie stwierdza żadnych uchybień, które mogłyby stanowić podstawę apelacji.

Przechodząc do rozważań Sądu I instancji w przedmiocie oceny stanu zdrowia wnioskodawczyni pod kątem jej niezdolności do pracy, Sąd Apelacyjny w pełni zgadza się z twierdzeniami Sądu Okręgowego. Postępowanie dowodowe w powyżej wskazanym zakresie zostało przeprowadzone prawidłowo, bowiem oparte było na wiedzy biegłych lekarzy sądowych. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne co do stanu zdrowia D. P..

W toku przeprowadzonego postępowania dowodowego przed Sądem I instancji, powołani zostali lekarze sądowi: diabetolog – dr Hanna Byks, reumatolog – dr Barbara Kaczmarek, pulmonolog - dr Marcin Włodarczyk, ortopeda – dr Bogdan Sleboda i psycholog – mgr Romana Lewandowska, którzy na okoliczność zdolności lub niezdolności odwołującej do pracy, ze wskazaniem czy całkowita niezdolność do pracy powstała przed 16 rokiem życia lub w trakcie nauki w szkole oraz czy naruszenie sprawności organizmu, które doprowadziło do ewentualnej całkowitej niezdolności do pracy, powstało przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole, sporządzili opinię z dni 25-27 lutego 2014 r., w której stwierdzili brak podstaw do orzekania całkowitej niezdolności do pracy, szczególnie powstałej przed 18 lub 16 rokiem życia.

Stan psychologiczny D. P. nie ujawnił ostrych zaburzeń psychicznych ani istotnie nasilonych cech wtórnego obniżenia ogólnej sprawności umysłowej oraz cech otępienia umysłowego i dlatego nie daje podstaw do stwierdzenia całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawczyni przed 16 r. życia, jak również obecnie.

Również z powodu schorzenia diabetologicznego – cukrzycy - odwołująca nie była i nie jest niezdolna do pracy, nie stwierdza się bowiem u w/w cech przewlekłych powikłań cukrzycy.

Stwierdzone zmiany w zakresie ortopedii i reumatologii powodują obecnie naruszenie sprawności organizmu uzasadniające orzeczenie częściowej niezdolności do pracy na stałe, przy czym za najwcześniejszą datę istnienia tej niezdolności można przyjąć przebyte skręcenie stawu kolanowego prawego w dniu 17.06.2010r.- zdarzenie to zapoczątkowało rozwój zmian zwyrodnieniowych. Brak jest podstaw do orzekania całkowitej niezdolności do pracy, szczególnie powstałej przed 18 lub 16 rokiem życia.

W ocenie pulmonologicznej również brak przesłanek do orzeczenia jakiegokolwiek niezdolności do pracy, z powodu braku podstaw do rozpoznania jakiegokolwiek przewlekłego schorzenia układu oddechowego. Badana nie przedstawiła żadnych wyników badań czynnościowych, a ponadto nie stosuje żadnych leków oddechowych. Brak jest podstaw do orzeczenia jakiegokolwiek niezdolności do pracy z przyczyn pulmonologicznych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wobec jednoznaczności opinii biegłych powołanych przed Sądem I instancji, nie było konieczności uzupełniania postępowania dowodowego. Zarzuty apelacji w świetle szczegółowych wyjaśnień biegłych zaprezentowanych w opiniach, są nietrafne i stanowią jedynie bezzasadną polemikę z wnioskami tych opinii.

Wnioskodawczyni wskazała w apelacji, że obecny stan zdrowia jest ściśle związany z chorobami przebytymi w dzieciństwie, gdyż na drogi oddechowe choruje od czasu, gdy uczęszczała do szkoły podstawowej, a schorzenia stawów

rozpoczęły się, gdy miała 10 lat, Ponadto podała, że łuszczyca, na którą choruje od dziecka, mogła przyczynić się do obecnego stanu stawów.

Jak wynika ze wskazanych wyżej przepisów - warunkiem przyznania prawa do renty rodzinnej lub socjalnej jest całkowita niezdolność do pracy, przy czym rentę rodzinną przyznaje się osobie będącej w wieku odwołującej, gdy ta niezdolność powstała do 16 roku życia lub do ukończenia szkoły, nie później niż do osiągnięcia wieku 25 lat i trwa nieprzerwanie do chwili obecnej i nadal. Do przyznania natomiast renty rodzinnej wystarczającą przesłanką jest – obok stwierdzonej obecnie całkowitej niezdolności do pracy – powstanie tej niezdolności z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed 18 rokiem życia lub w trakcie nauki w szkole, przed ukończeniem 25 roku życia.

Jak wynika z opinii biegłych – wnioskodawczyni jest z powodu schorzeń ortopedyczno – reumatologicznych osobą trwale, częściowo niezdolna do pracy. Nie jest natomiast osobą całkowicie niezdolną do pracy. Bez znaczenia pozostaje zatem czy obecne schorzenia D. P. mają związek z naruszeniem sprawności organizmu w przeszłości, w okresach wskazanych wyżej.

Wskazać należy, iż opinie biegłych lekarzy sądowych zostały sporządzone fachowo, w oparciu o aktualną wiedzę, przedstawione w nich wnioski poparte są odpowiednimi argumentami. Biegli sądowi w należyty sposób wyjaśnili przedstawione przez Sąd I instancji zagadnienia, wskazali na czym oparli swe tezy i co stanowiło ich podstawę.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wobec jednoznaczności opinii biegłych powołanych przed Sądem I instancji, nie było konieczności uzupełniania postępowania dowodowego. Zarzuty apelacji w świetle szczegółowych wyjaśnień biegłych zaprezentowanych w opiniach, są nietrafne i stanowią jedynie bezzasadną polemikę z wnioskami tych opinii.

Podkreślić w tym miejscu należy, iż samo niezadowolenie strony z treści opinii biegłego, gdy nie zgłasza ona żadnych konkretnych zarzutów w stosunku do opinii, nie powoduje konieczności powoływania kolejnego biegłego czy kolejnych biegłych (por. SN z 15.02.1974 r., II CR 817/73, niepubl. oraz SN z 18.02.1974 r., II CR 5/74, Biuletyn SN 1974 r., nr 4, póż. 64). Odmienne stanowisko oznaczałoby, iż należy przeprowadzić dowód z wszelkich możliwych biegłych, aby upewnić się, czy niektórzy z nich nie byłiby zdania takiego samego jak strona (por. T. Ereciński Komentarz do Kodeksu Postępowania Cywilnego, Część Pierwsza, Postępowanie Rozpoznawcze, Warszawa 1997 r., str. 439). Nadto wskazać należy, że, Sąd nie może zająć stanowiska odmiennego co do stanu zdrowia wnioskodawcy, na podstawie własnej oceny stanu faktycznego, niż wyrażone w opiniach biegłych (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1987 r., II URN 228/87, PiZS 1988/7/62).

Wobec uznania, że zarzuty apelacyjne były bezzasadne oraz mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne - na podstawie art. 385 k.p.c. – należało orzec o oddaleniu złożonej w niniejszej sprawie apelacji.

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Ewa Cyran
-------------------------------------	-------------------------	---------------